

**Seminar: Tiltak mot flerårige ugras i
økologisk og integrert produksjon
Sarpsborg 8. februar 2011, Norge**

Åkermolke och Åkertistel Erfarenheter från tistelskäraren, jordbearbetning och växtföljder

Anneli Lundkvist

Anneli.Lundkvist@vpe.slu.se

SLU, Uppsala, Sverige

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Upplägg

- **Åkermolke**
  - Fällexperiment
  - Kontrollerade experiment
  - Slutsatser
- **Åkertistel**
  - Kontrollerade experiment
  - Fällexperiment
  - Preliminära slutsatser

Ogräsreglering i ekologisk odling - en studie av åkermolke

Finansiärer: SLU EkoForsk och Formas

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Utvärdering av tistelskäraren (ogrässkäraren)

Foto: Jonas Carlsson

Foto: Jonas Carlsson, JCS-Innovation

Finansiär: SLU EkoForsk, i samarbete med
JTI och JustCommonSense AB, Lyckeby

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Åkermolke

- Flerårigt ogräs som förökar sig med rötter och frön.
- Har största delen av sina rötter ca 0-20 cm under markytan.
- Trivs att växa på mark som störs regelbundet såsom åkermark.
- Kan vara ett mycket besvärligt ogräs i ettåriga grödor.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Fältexperiment

- Växtföljder
- Halvträda
- Radhackning
- Avslagning

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Växtföljdsförsök – upplägg:

- Tre växtföljdsförsök (två i Sala och ett i Offer) åren 2005-2009.
- Fem växtföljder i varje försök.
- Två med ettåriga grödor och tre med både ettåriga grödor och flerårig vall.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Växtföljdsförsök - resultat:

I växtföljder med **fleråriga vallar**:

- trycktes åkermolke effektivt ned och
- spannmålsskördarna var högre

jämfört med växtföljder där **bara ettåriga grödor** odlades.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Halvträdesförsök – upplägg:

- Effekten av sönderdelning av rötter kombinerat med konkurrens från en gröda studerades genom:
- Tre fältförsök med olika typer av halvträda samt helträda kombinerat med insådd av grüngödslingsgröda i Sala 2005-2007.

Halvträdesförsök - resultat:

Effekt året efter träda (jmf med kontroll):

- mindre mängd åkermolke,
- högre spannmålsskörd,
- helträda var mest effektivt följt av vårplöjning kombinerat med tallriksredskap.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Radhackning & Avslagning: Upplägg

- Radhackning:
  - Fyra radhackningsbehandlingar i havre: obehandlat, tidig hackning, sen hackning och tidig + sen hackning.
  - Tre fältförsök i Sala 2005-2007.
- Avslagning:
  - Fyra avslagningsbehandlingar (skördevarianter) i ettårig vall: två skördar (hö, ensilage), två skördar (ensilage), tre skördar (ensilage), två skördar (skördetidpunkt anpassat till åkermolkens utvecklingsstadium).
  - Tre fältförsök i Sala 2005-2007.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Radhackning & Avslagning: Resultat

- *Radhackning*: Inga skillnader mellan behandlingarna i försöken med avseende på ogräsmängd eller skördenivå.
- *Avslagning*: Inga skillnader mellan behandlingarna i försöken med avseende på ogräsmängd eller skördenivå.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Radhackning

Radhackningsförsök i havre med stor mängd åkermolke. Sala, våren 2006.

Obehandlat led

Hackat led

Kontrollerade experiment (Varför...?)

- Fältförsök - ofta svårtolkad variation.
- Studier av konkurrens & rotfragmentering under kontrollerade förhållanden.
- För att förstå både **vad** som händer och **varför** det händer
  - => greppa bakomliggande växtfysiologiska processer,
  - => **använda experimentering och modellering!**

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Experiment: Konkurrens vårkorn – åkermolke

Uppkomsttid	% av total mängd ovanjordisk biomassa
Korn 4 dagar före åkermolke	90% korn + 10% åkermolke
Korn 8 dagar efter åkermolke	50% korn + 50% åkermolke
Korn 26 dagar efter åkermolke	10% korn + 90% åkermolke

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Korn 4 dagar före åkermolke

Korn 26 dagar efter åkermolke

Korn 8 dagar efter åkermolke

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Experiment:

Konkurrens vårkorn – åkermolke

- Analys genom en tillväxtmodell.
Bestämning av ljus- och kväve-upptag för korn respektive åkermolke.
- Detta har ofta gjorts för grödor men inte för ogräs.
- **Slutsats:** åkermolke mer effektiv på att ta upp kväve på våren.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Experiment: Sönderdelning av rötter

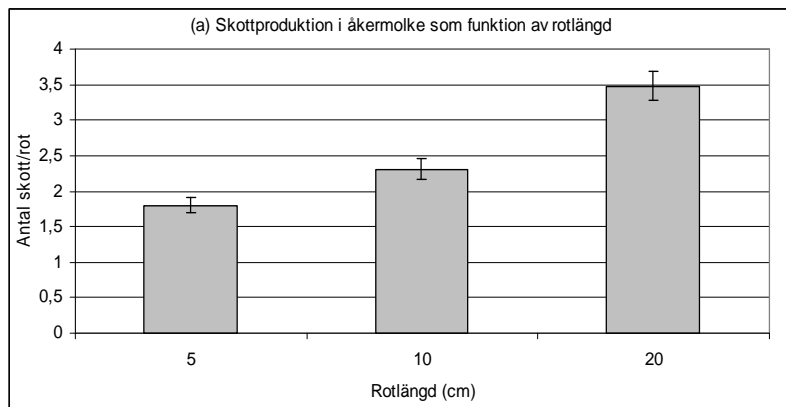
- Storleken på rötter påverkar utveckling och tillväxt hos fleråriga ogräs.
- Studie av artificiella populationer av åkermolke med olika rotlängd (5, 10 och 20 cm).

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

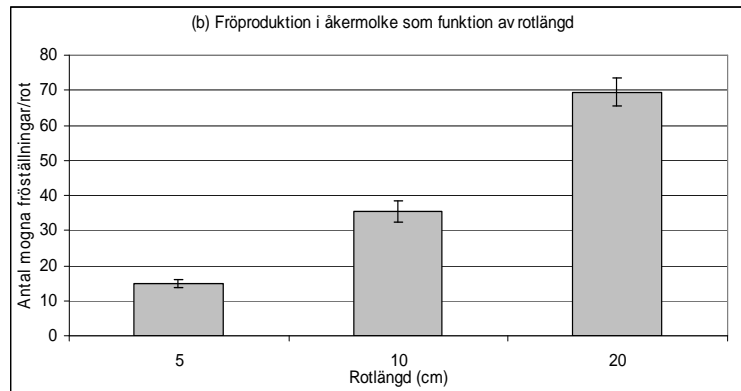

Skottproduktion som funktion av rotlängd

Fröproduktion som funktion av rotlängd

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Slutsatser

- På våren är åkermolke mer effektiv på att ta upp kväve än stråsäd.
- Det är mycket viktigt att grödan kommer upp före åkermolke.
- Starkare sönderdelning av åkermolakens rötter ger svagare plantor med lägre biomassa- och fröproduktion.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Slutsatser forts.

- Växtföljder med flerårig vall håller effektivt tillbaka åkermolke och åkertistel.
- Halvträda är en effektiv kontrollmetod mot åkermolke.
- Radhackning och avslagning gav inga effekter på åkermolke.

Åkertistel

- Flerårigt ogräs som förökar sig med rötter och frön.
- Har ett rotsystem som kan nå djupt ner i marken vilken gör den relativt tålig mot jordbearbetning.
- Trivs att växa på mark som störs regelbundet såsom åkermark.
- Kan vara ett mycket besvärligt ogräs.

Utvärdering av tistelskäraren (ogrässkäraren)

Bakgrund

En ekologisk lantbrukare i Blekinge (Jonas Carlsson, JustCommonSense AB, Lyckeby) har utvecklat ett redskap (tistelskäraren, Weedcutter) som kan slå av åkertistel i växande stråsäd utan att skada grödan.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Utvärdering av tistelskäraren (ogrässkäraren)

- Redskapet är försett med ett antal självkännande knivar som kammar igenom grödan och klipper av och skadar enbart ogräset.
- Bearbetningen kan göras flera gånger under växtsäsongen.

Utvärdering av tistelskäraren (ogrässkäraren)

Syfte:

- Utvärdera kort- och långsiktiga effekter på utveckling och tillväxt hos åkertistel.
- Utvärdera effekter på grödan (vårsäd)

Upplägg:

- Kontrollerade experiment
- Fältexperiment

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Kontrollerade experiment – upplägg:

Två kontrollerade experiment (krukexperiment)
på SLU, Uppsala åren 2008-2009.

1. Studera effekten av klippning två år i rad på utveckling och tillväxt hos åkertistel och vårkorn.
2. Studera klippningseffekten av tre olika knivinställningar på vårkorn vid fem olika utvecklingsstadier.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Experiment 1 – upplägg:

Studera effekten av klippning två år i rad på utveckling och tillväxt hos åkertistel och vårkorn

- Tvåårigt experiment (2008-2009)
- Vårkorn och åkertistel
- 12 behandlingar:
  - 3 växtbestånd (åkertistel, vårkorn, åkertistel + vårkorn)
  - 4 klippningsbehandlingar
    - » Kontroll (ingen avslagning)
    - » En tidig avslagning (när åkertisteln börjar sträcka sig)
    - » En sen avslagning (en vecka senare)
    - » En tidig + en sen avslagning

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Experiment 2 – upplägg:

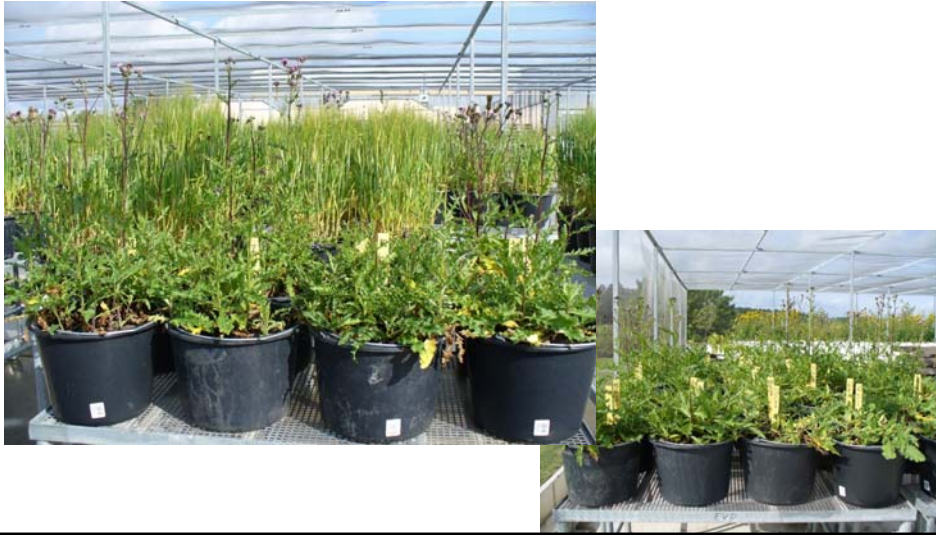
Studera effekten av tre olika knivinställningar på vårkorn vid fem olika utvecklingsstadier.

- Ettårigt experiment
- Gröda: vårkorn
- 15 behandlingar:
  - Tre knivinställningar: (kontroll, medelhård inställning, hård inställning)
  - Fem utvecklingsstadier hos vårkorn: DC22, DC31, DC32-33, DC37 och DC51

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

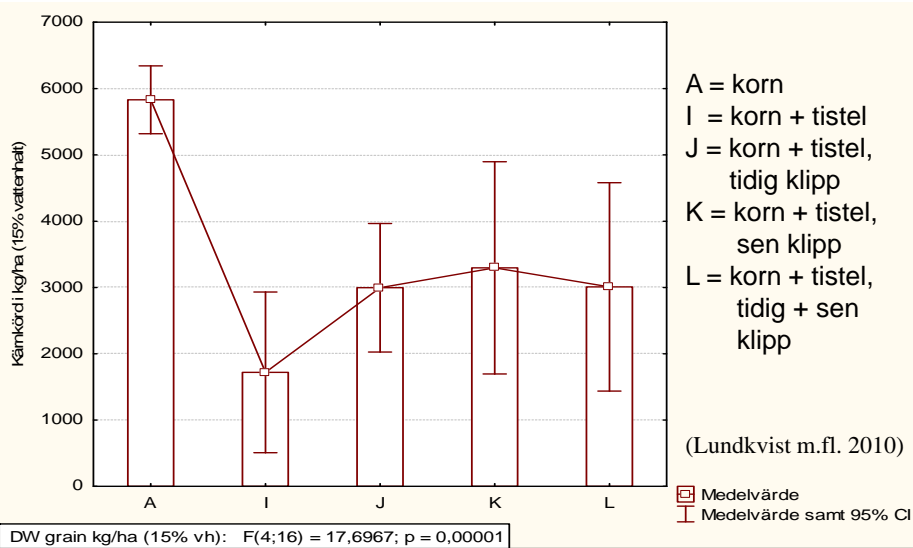

Kontrollerade experiment

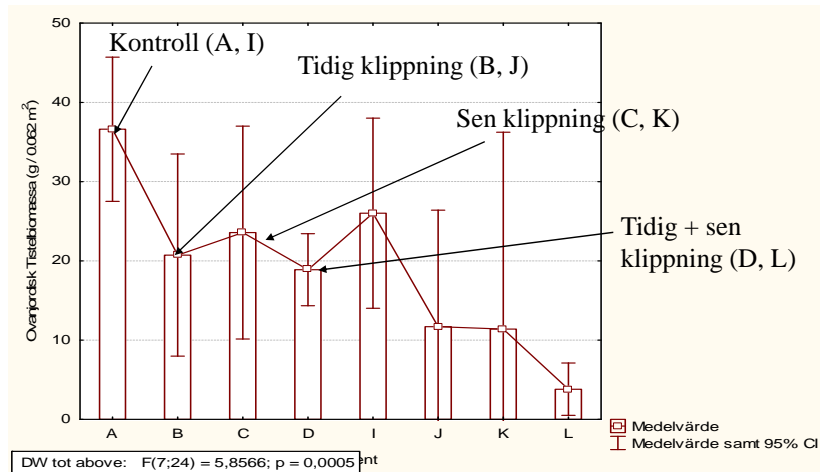
Preliminära resultat – experiment 1

Skörd av vårkorn

Preliminära resultat – experiment 1

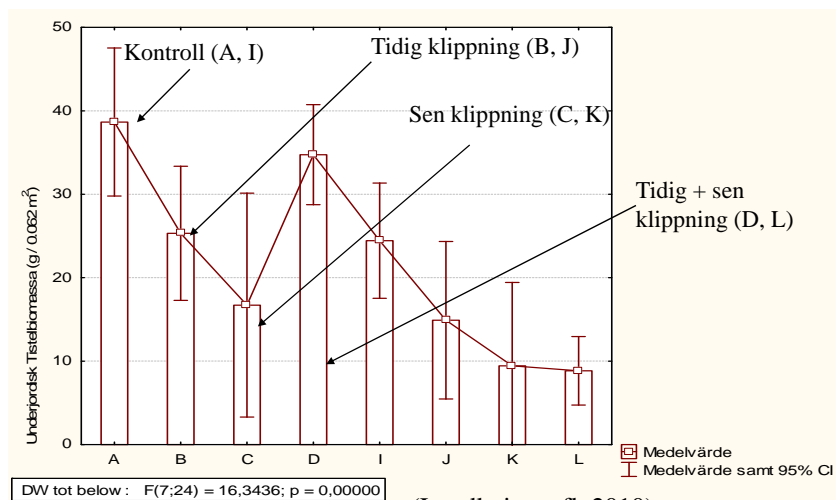
Ovanjordisk biomassa hos åkertistel

(Lundkvist m.fl. 2010)

Preliminära resultat – experiment 1

Rotbiomassa hos åkertistel

(Lundkvist m.fl. 2010)

Fältexperiment – upplägg:

- Fyra fältexperiment i mellersta Sverige åren 2008-2010.
- Gröda: vårvete
- Fyra behandlingar:
  - Kontroll (ingen avslagning)
  - En tidig avslagning (när åkertistel börjar sträcka sig)
  - En sen avslagning (en vecka senare)
  - En tidig + en sen avslagning

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Fältexperiment – upplägg:

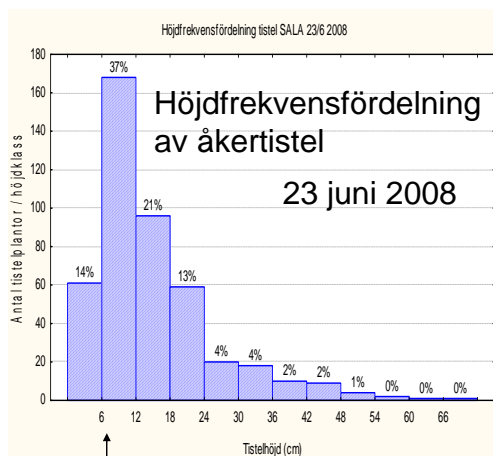
Fältmätningar:

- Höjdfrekvensfördelningar av åkertistelbestånden vid avslagning
- Allometrimätningar av 30-40 tistelskott, vid avslagning dvs. bestämning av höjdfördelningen av biomassan hos tistelskotten
- antal skott (åkertistel) och vikt (åkertistel och gröda) ca en månad efter avslagning samt året efter avslagning,
- Grödskörd på hösten

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

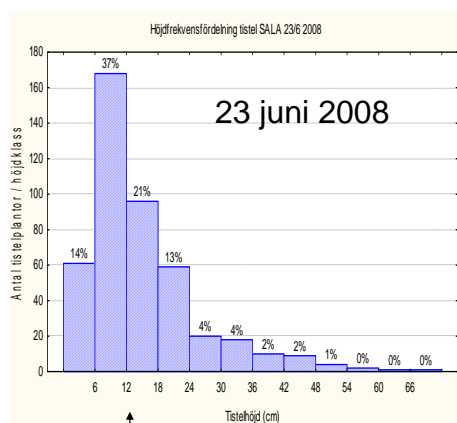
Fältexperiment – preliminära resultat

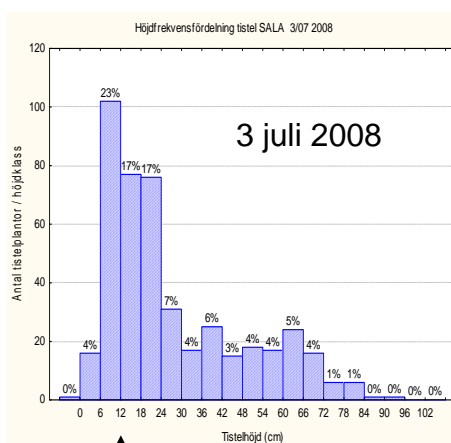
Avslagningshöjd (cm)	% klippta tistlar	% borttagen biomassa
6	86	55
12	49	31
18	28	17
24	15	10

Klippning på 6 cm höjd

Höjdfrekvensfördelning av åkertistel

51% - 49%

27% - 73%

Fältexperiment – preliminära resultat:

- En signifikant negativ påverkan av åkertistel på grödan hittades under sommaren.
- Fältvariationen var för stor (0-110 g tistelbiomassa /m²) för att påvisa signifikanta skillnader i vårveteskörden på hösten mellan klippt och oklippt led.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Preliminära slutsatser

- Ogräskäraren kan tillfoga åkertisteln stora direkta skador.
- Kontrolleffekt – tajmingsfråga! Avslagning efter att tisteln sträckt sig men före grödans stråskjutning.
- Åkertistelns tillväxt och utveckling försenas och fröproduktionen minskar kraftigt.
- Åkertistelns biomassa minskar på lång sikt.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Preliminära slutsatser forts.

- I krukexperimentet ökade skörden av vårkorn vid avslagning av åkertistel i korn jämfört med obehandlat led.
- I fältexperimenten hittades en negativ påverkan av åkertistel på grödbiomassan under sommaren, men fältvariationen var för stor för att påvisa signifikanta skillnader i vårveteskörden på hösten mellan klippt och oklippt led.

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

Referenser

- Anbari, A, Lundkvist, A, & Verwijst, T. 2010a. Sprouting and shoot development of perennial sowthistle in relation to initial root size. *Weed Research*. Published online 19 December 2010. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-3180.2010.00837.x/pdf>.
- Anbari, A, Lundkvist, A, & Verwijst, T. 2010b. The effects of pre-emergence variation in roots of *Sonchus arvensis* L. Proceedings 15th European Weed Research Society (EWRS) Symposium. Kaposvár, Hungary, 12-15 July 2010. 1 p.
- Eckersten, H, Lundkvist, A & Torssell, B. 2010. Comparison of monocultures of perennial sowthistle and spring barley in estimated shoot radiation use and nitrogen uptake efficiencies. *Acta Agriculturae Scandinavica Section B – Soil and Plant Science* 60, 126-135.
- Eckersten, H, Lundkvist, A, Torssell, B & Verwijst, T. 2011. Modelling species competition in mixtures of perennial sow-thistle and spring barley based on shoot radiation use efficiency. *Acta Agriculturae Scandinavica Section B – Soil and Plant Science*. In press.
- Lundkvist, A. 2009. Delredovisning 2009 - Ogräsregering i ekologisk odling – en studie av åkermolke. http://ekoforsk.slu.se/Projekt05_07/Resultat2009/Lundkvist%20090204%20Molke.pdf
- Lundkvist, A & Verwijst, T. 2008. The effects of pre-emergence variation in roots of *Sonchus arvensis* L. and *Cirsium arvense* (L.) Scop. on their population dynamics. Proceedings EWRS workshop on Perennial weeds– A growing problem. Wageningen, The Netherlands, 10-12 November. p. 12.
- Lundkvist, A. & Verwijst, T. 2009. Fältvandring – Tistelbekämpning i Sala. http://ekoforsk.slu.se/Projekt08_10/Resultat09/Lundkvist%20090806%20tistel.pdf
- Lundkvist, A, Verwijst, T, Westlin, H, Carlsson, J & Svensson, T. 2010. Delredovisning 2010 av projektet: Uvärdering av tistelskärare. Rapport 2009. http://ekoforsk.slu.se/Projekt08_10/Resultat09/Lundkvist%20100215_1.pdf.

Frågor?

Sveriges lantbruksuniversitet
www.slu.se

